

מכתב כ"ק אדמו"ר שליט"א ע"ד ל"ג בעומר

ב"ה, יום א' פ' בחוקותי,
תפארת שבהוד,
תשמ"ט. ברוקלין, נ. י.

אל כל בני ובנות ישראל
בכל מקום שהם
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

בעמדנו בתקופה דשבע שבתות תמימות, ובה עצמה בהשבת דל"ג בעומר, ובתוך ותחלת שלשת הימים דיום סגולה זה,

כי הנה נודע שבעת הסתלקותו השיג שרש נפשו כמו מרע"ה שהשיג בעת הסתלקותו בחי' שער הנו"ן דבינה . . והיינו בחי' התגלות עתיק שבבינה. וכן יובן שרשב"י בעת הסתלקותו השיג שרש דשרש נפשו לכן הי' זמן הסתלקותו בל"ג בעומר ספי' הוד שבהוד.

והענין הוא . . כמ"ש מודים אנחנו לך . . שבעצמותו אינו שייך כ"א לשון הודאה בלבד ולא השגה. וא"כ ענין ספי' הוד הוא בחי' הודאה שזה שייך כ"א בעצמותו בלבד, שהרי בבחי' שמות עד"מ למה ענין ההודאה הלא בזה יכול להיות השגה.

וא"כ הוד שבהוד הוא כענין הודאה דהודאה, והיינו כי להיות הענין רחוק כ"כ מהשגה עד שמעט לנו לומר שאנו מודים לו כ"א בדרך הודאה להודאה.

. . ולכן בעת הסתלקותו בא להודות לבחי' עצמותו כו', ולכן נסתלק בל"ג בעומר בחי' הודאה שבהודאה.

ובתוך . . שלשת הימים: ראה פסחים קו, סע"א^[א]. גיטין עו, א. וראה רמב"ם הל' שבת פכ"ט ה"ד^[ב]. הל' גירושין פ"ט הכ"ג^[ג]. שו"ע אה"ע סקמ"ג ס"ו. ובשו"ע אדה"ז או"ח הל' שבת סרצ"ט ס"ח^[ד]: שג' ימים הראשונים של השבוע נקראים ימים שאחר השבת. ועיין ג"כ שו"ע אדה"ז שם סרפ"ה ס"ה. ולהעיר גם מהדין (רמב"ם הל' שבת פט"ז ה"ח^[ה]. ובכ"מ) שכל פחות משלשה כלבוד דמי.

פ' בחוקותי: ראה או"ת להה"מ (הוצאת קה"ת) ר"פ בחוקותי^[א]. כש"ט (הוצאת קה"ת) סו"ס רו (כו, א)^[ב].

[א"ב] ראה מילואים א"ב (ע' לד).

דשבע שבתות תמימות: אמור כג, טו.

דל"ג בעומר: יום הילולא דרשב"י. עניניו וטעמיו מפורשים בפוסקים ע"ד הנגלה (טשו"ע – ודאדה"ז^[א] – או"ח סתצ"ג), וכן ע"ד הסוד (שער הכוונות ענין ספה"ע דרוש י"ב^[ב]). פע"ח שער ספה"ע (שכ"ב) פ"ז. ועוד), וע"ד החסידות (סידור – עם דא"ח – שער הל"ג בעומר^[ג]), המשך והחרים תרל"א ס"ע נד ואילך^[ד], דרושים שבהערה דלהלן ד"ה „וכדרישת רשב"י, ועוד).

[א] נוהגין קצת להרבות בשמחה ביום זה, ואין אומרים בו תחנון, לפי שבו ביום פסקו למות, ואף שמתו מקצת מהם ביום זה, מ"מ הרי לענין אבילות יום האחרון אנו אומרים מקצת היום ככולו . . לפיכך כשנוהג אבילות שעה א' או פחות ביום ל"ג, דהיינו שמונע מלהסתפר עד לאחר שהאיר היום בל"ג, די בכך. ומותר לו להסתפר בל"ג לאחר שעברו משהו מהיום, ולישא בו אשה. [ב"ג] ראה מילואים ג"ד (ע' לד ואילך).

[ד] ענין הסתלקותו שהי' בל"ג בעומר שהוא ספי' הוד שבהוד.

אשר בודאי כל אחד ואחת מתעורר לתוספת בתומ"צ במיוחד בקשר ליום זה

ובפרט שבשנה זו הקביעות שלו היא ביום שלישי שהוכפל בו כי טוב, טוב לשמים
וטוב לבריות

הנני לעורר ע"ד הצעת רבים והחלטתם לעשות כן במעשה בפועל, והמעשה הוא
העיקר,

להוסיף בתורה עבודה וגמ"ח – עליהם העולם עומד

שאינ ע"ז מנגד כלל, ולכן נק' מדת יעקב, נחלה בלי
מצרים.

וגם שע"ז נהפך מדת הגבורה לחסד וכמ"ש במ"א,
ונעשי' גבורות ממותקות, ואז הם תכלית הטוב עוד
יותר ממדת החסד וכמ"ש במ"א באריכות. וי"ל לכן ע"ז
אדם אוכל פירותיהן בעוה"ז, מפני שבבחינת מדה"ר לא
יש מניעות ועיכובים כלל, ונמשך עד למטה למטה.
והמעשה הוא העיקר: אבות פ"א מי"ז^[א]. תקו"ז
תנ"ב (פו, סע"א). ת"ס (צג, ב)^[ב]. ת"ע (קלג, ב). קלה,
(א).

[א] שמעון בנו אומר, כל ימי גדלתי בין החכמים,
ולא מצאתי לגוף טוב משתיקה. ולא המדרש עיקר אלא
המעשה.

[ב] ולא למגנא אוקמוה קדמאין - לא לחינם אמרו
התנאים: לא המדרש הוא העיקר אלא המעשה הוא
העיקר. דשטיין מסתכלין בגופא דאיהו לבושא, הדא
דכתיב עור ובשר תלבישני, וצדיקיא בעובדיו טבין
כי השוטים מסתכלים בחיצוניות אדם, ולפי זה בוחנים
אותו, שעל זה נאמר עור ובשר תלבישני אבל הצדיקים
מסתכלים במעשיו של האדם.

תורה עבודה וגמ"ח – עליהם העולם עומד: אבות
פ"א מ"ב. וראה לקו"ת שלח מט, ב^[א]. ד"ה על שלשה
דברים ה'ש"ת (סה"מ ה'ש"ת ע' 160 ואילך)^[ב].

[א] על שלשה דברים העולם עומד על התורה ועל
העבודה ועל גמ"ח.

פי' עבודה הוא העלאת מ"ן שמלמטה למעלה דהיינו
ביטול היש והוא ענין ק"ש ויצ"מ ותפלה כנ"ל, ותורה
וגמ"ח הן ההמשכות מלמעלה למטה שלאחר ההעלאת
מ"ן, התורה היא המשכה בבחינת פנימית כמ"ש ותורתך
בתוך מעי, וגמ"ח הוא ההמשכה בחיצוניות כמ"ש
בצדקה תכונני כו'.

[ב] על שלשה דברים העולם עומד, על התורה
על העבודה ועל גמילות חסדים, ופי' רבינו נ"ע על

[א] אמרי בני רבי חייא, מי שלא הבדיל במוצ"ש,
מבדיל והולך בכל השבת כולו. ועד כמה, א"ר זירא, עד
רביעי בשבת ולא עד בכלל. אבל מרביעי ואילך, גבי שבת
הבאה מתחשב. רש"י. כי הא דיתיב רבי זירא קמיה דרב
אסי, ואמרי לה רב אסי קמיה דרב יוחנן, ויתיב וקאמה,
לענין גיטין אם אמר לה הרי זה גיטך על מנת שתתני לי
ר' זוזי אחר השבת, או על מנת שתתנם לי קודם השבת.
רש"י. חדא בשבתא תרי ותלתא, בתר שבתא. ארבע
וחמשא ומעלי יומא, קמי שבתא - עד רביעי נחשב לאחר
השבת הקודמת, ומכאן ואילך לא.

[ב] לא הבדיל כלילה מבדיל למחר, ומבדיל והולך
עד סוף יום שלישי.

[ג] אמר להן כתבו ותנו לאשתי גט . . . לאחר השבת,
כותבין לאחר השבת עד סוף יום שלישי.
[ד"ה] ראה מילואים ה"ו (ע' לה).

ביום שלישי שהוכפל בו כי טוב: פרש"י בראשית
א, ז (מב"ר פ"ד, ו).

טוב לשמים וטוב לבריות: ראה קידושין מ, א^[א].
ובאוה"ת (בראשית לג, ב. משפטים ע' א'קנו. ועוד)
ובמכתב כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע (נדפס בסה"מ
ה'תש"ט ע' 19 (השני) ואילך^[ב]. אגרות קודש שלו
ע' קלה ואילך) מקשר זה עם יום שלישי שהוכפל
בו כי טוב.

[א] עה"פ "אמרו (שבחו) צדיק כי טוב כי פרי
מעליהם יאכלו" מדייק רב אידו: וכי יש צדיק טוב ויש
צדיק שאינו טוב, אלא טוב לשמים ולבריות זהו צדיק
טוב, טוב לשמים ורע לבריות זהו צדיק שאינו טוב.

[ב] מבואר מ"ש במשנה, בגמ"ח אדם אוכל פירותיהן
בעוה"ז והקרן קיימת לעולם הבא, ע"פ מאמרז"ל מפני
שהוא טוב לשמים וטוב לבריות ונק' צדיק טוב יעו"ש
בגמ'.

וזהו ע"ד יום ג' שהוכפל בו כי טוב. וענין הכפילות
ר"ל דזהו בחינת הת"ת שכולל חו"ג, וזהו שלימות גדולה

והרי רשב"י עליו נאמר וצדיק יסוד עולם

נתינה לצדקה במספר ח"י – והרי ל"ג בעומר הוא ח"י באייר (ר"ת אברהם יצחק יעקב רחל – שכוללת כל ד' האמהות)

בעבודה – מזמור ל"ג בתהלים, ספר תפילות דוד בן ישי בתור נעים זמירות כל בני ישראל

אלול, שזהו היום אשר "נותן חיות" בעבודה של אלול. ועד"ז יכולים לומר בענינו, שח"י אייר (ל"ג בעומר) "נותן חיות" בעבודה של חודש אייר.

ההסברה בזה: ידוע אודות החדשים ניסן ואייר שניסן – חודש הראשון – הוא כנגד מדת החסד, ואייר – חודש השני – הוא כנגד מדת הגבורה.

שזהו אחד מהביאורים בשייכות פטירת תלמידי רבי עקיבא עם ימי הספירה (שעיקרם בחודש אייר) – כי העבודה של אייר היא בקו הגבורה, העלאה ממטה למעלה, רצוא.

מגיע ל"ג בעומר ו"נותן חיות" בעבודה זו, שהרצוא וההעלאה לא יהיו באופן המביא לידי "למות" ו"עולם שמים", אלא אדרבה – מביא חיות (חיים) בעבודה זו, שתביא לעבודה של שוב – "נכנס בשלום ויצא בשלום".

אייר ר"ת אברהם יצחק יעקב רחל: מאורי אור מערכת א' אות פד. ב"ש לאה"ע סקכו" ס"כ. מגלה עמוקות אופן קכא^[8].

[א] סוד שכותבין בגיטין חדש אייר מלא בב' יודיין, שכן הוא נוטריקון א'ברהם יצחק יעקב רחל, ובזה המרכבה שלמה.

בעבודה . . תפילות: שהתפלה במקום קרבנות תיקנוה (ברכות כו, א"ב^[8]). זח"ב כ, ב), ונקראת עבודה (תענית ב, א. רמב"ם הל' תפלה בתחלתן^[9]). סהמ"צ מ"ע ה. רבינו יונה באבות (שם).

[א] ראה מילואים ח (ע' לו).

[ב] מצות עשה להתפלל בכל יום שנאמר ועבדתם את ה' אלקיכם, מפי השמועה למדו שעבודה זו היא תפלה שנאמר, ולעבדו בכל לבבכם אמרו חכמים אי זו היא עבודה שבלב זו תפלה.

נעים זמירות כל בני ישראל: ראה שמואל"ב כג, א: נעים זמירות ישראל. וראה שהש"ר פ"ד, ד^[8] (בתחילתה) – שאמר ה"זמירות (בשם כל) ישראל".

[א] נועים זמירות ישראל, רבי הונא בשם רבי אחא אמר, מי מנעים זמירותיהם של ישראל, דוד בן ישי.

שלשה דברים העולם עומד, על ג' דברים ההעלם עומד, דעולם ענינו העלם, וטעם הדבר מפני מה נקרא העולם העלם, הוא לפי שבריאת העולם הוא ע"י העלם האור, וכדאי' בע"ח דתחלת הכל הי' אור עליון פשוט ממלא כל המציאות ולא הי' מקום לעמידת העולמות ואח"כ סילק אורו הגדול על הצד כבי' ונעשה חלל ומקום פנוי לעמידת העולמות, דזהו"ע צמצום הראשון שנתצמצם או"א"ס הבל"ג, ונתגלה כח הגבול שבא"ס . . . וזהו על שלשה דברים העולם עומד, ההעלם עומד.

וכוננת ההעלם הוא בשביל הגילוי, שע"י הסרת ההעלם מתגלה האור הפנימי הצפון בהעלם . . . וכן הוא בהסרת ההעלם שבעולם, שההסרה היא ע"י העבודה בג' דברים אלו תורה ועבודה וגמ"ח, ועבודה זו ניתנה לנש"י דוקא דאהבתי אתכם אמר הוי", ומצד האהבה עצמית לנש"י נתן לנו הקב"ה התומ"צ והכחות לעבדו ית' בעבודת המוח להבין ולהשכיל בעניני אלקות ובעבודת הלב לברר ולזכך את הגוף וכל עניני עוה"ז ולהאיר את העולם באור תומ"צ . . . והיינו דהאהבה עצמית של הקב"ה לנש"י גורמת האהבה עצמית דנש"י להקב"ה בדוגמת דבר כאהבה עצמית דאב ובן, והאהבה העצמית דעצמות א"ס ב"ה היא הנותנת עוז וכח לנש"י בעבודת הוי' בתורה עבודה וגמ"ח אשר עי"ז מסירים את ההעלם ומתגלה האור הפנימי, ועבודה זו היא חובת כל אדם כמאמר חייב כל אדם לומר בשבילי נברא העולם, בשבילו נברא העולם אשר הוא בעבודתו יסיר אותו, וזהו על ג' דברים העולם עומד, דע"י העבודה בתורה עבודה וגמ"ח מסיר ההעלם ויתגלה אור הפנימי.

רשב"י: ראה ד"ה להבין ענין רשב"י ה'תשמ"ה – סה"מ מלוקט ח"ב ע' שא ואילך. וש"נ.

רשב"י עליו נאמר וצדיק יסוד עולם: משלי י, כה. זהר ח"א (בהשמטות) רנה, סע"א^[8]. ז"ח ר"פ וירא.

[א] ראה מילואים ז (ע' לה ואילך).

ל"ג בעומר הוא ח"י באייר: ראה לקו"ש חכ"ב שיחה לל"ג בעומר ס"ה (ע' 141).

[תרגום]: ידוע פתגם רבותינו נשיאינו בנוגע לח"י

בתורה – בפרשת השבוע, ובפרט בחלקו המיוחד ליום זה, יום השלישי:
ואכלתם גו' ונתתי משכני בתוכם (בתוך כל אחד ואחת) גו' ואולך אתכם קוממיות.
ויקויים היעוד תבוא לפניך תפילתי הטה אזנך לרינתי
אשר השם, שכמאמר רשב"י – הוא תמיד עם כאו"א בכ"מ שהוא נמצא
יקיים תומ"י היעודים: מצאתי דוד עבדי, ונתתי משכני בתוכם זה ביהמ"ק השלישי,
מקדש אד' כוננו ידיך

עקב ז' (ולכן נראית דעת האומרים שגם בתנחומא
בראשית ו' צ"ל כן). ובסנה' (ק, א) בשם ר' מאיר. ונתבאר
כאווה"ת – להצ"צ – ע' תערב).
תבוא . . . לרינתי: תהלים פה, ג. וראה ספר
השיחות תשמ"ט ח"א ע' 394^[א] ושי"נ.

[א] ראה מילואים י (ע' לו).
שכמאמר רשב"י: מגילה כט, א^[א]. ירושלמי
תענית פ"א ה"א (קרוב לסופה).

[א] ר"ש בן יוחי אומר בוא וראה כמה חביבין ישראל
לפני הקב"ה, שבכל מקום שגלו, שכינה עמהן. גלו
למצרים, שכינה עמהן שנאמר, הנגלה נגליתי לבית אביך
בהיותם במצרים וגו'. גלו לבבל, שכינה עמהן. שנאמר
למענכם שלחתי בבלה. ואף כשהן עתידין ליגאל שכינה
עמהן, שנאמר, ושב ה' אלקיך את שבותך, והשיב לא
נאמר אלא ושב, מלמד שהקב"ה שב עמהן מבין הגליות.
מצאתי דוד עבדי: תהלים פט, כא. וראה סנהדרין
צז, סע"א^[א].

[א] תנא דבי אליהו, ששת אלפים שנה הוי עלמא,
שני אלפים תוהו, שני אלפים תורה, שני אלפים ימות
המשיח. ובעונותינו שרבו יצאו מהם מה שיצאו [לא בא
משיח לסוף ארבעת אלפים, ויצאו מה שיצאו, שעדיין
הוא מעוכב לבא. רש"י].

אמר ליה אליהו לרב יהודה אחוה דרב סלא חסידא,
אין העולם פחות משמונים וחמשה יובלות [היינו ד'
אלפים מאתים וחמשים] שנה. רש"י, וביובל האחרון
בן דוד בא.

ונתתי משכני בתוכם זה ביהמ"ק: תו"כ הובא
בפרש"י עה"פ.

מקדש אד' כוננו ידיך: בשלח טו, יז ובפרש"י^[א].
וראה פרש"י^[ב] ותוס' סוכה מא, סע"א. תוד"ה אין –
שבועות טו, ריש ע"ב. ועוד.

[א] חביב בית המקדש, שהעולם נברא ביד אחת,

ובפרט בחלקו המיוחד ליום זה: ראה „היום יום”
יט טבת, מסה"ש ה'תש"ב ע' 27^[א]. וראה „היום יום”
ב חשוון (מסה"ש שם ס"ע 29 ואילך^[ב]): מען באדארף
לעבן מיט דער צייט . . . מיט דער פרשת השבוע און
פרשת היום פון דער סדרה פון דער וואך.

[א] [תרגום]: מקובלת אצל חסידי חב"ד מדור דור,
תקנתו של רבנו הזקן, ללמוד בכל יום פרשה חומש
עם פירוש רש"י מפרשת השבוע, וכך גם נהגו הרביים
נשיאי חסידי חב"ד.

[ב] ראה מילואים ט (ע' לו ואילך).
ואכלתם גו' ונתתי משכני בתוכם . . . גו' ואולך
אתכם קוממיות: פרשתנו (בחוקותי) כו, י"א. שם,
יג.

בתוך כל אחד ואחת: ע"ד מארו"ל עה"פ (תרומה
כה, ח) ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם – בתוך
כאו"א – ראה לקו"ש חכ"ו ע' 414^[א]. ושי"נ.

[א] [תרגום]: שיעשו כל בית יהודי מקדש מעט,
כפי שזה מרומז בציווי והבטחת הקב"ה – ועשו לי
מקדש ושכנתי בתוכם, לפי ההדגשה של חכמינו ז"ל,
שלא נאמר ושכנתי בתוכו (לשון יחיד – במקדש) אלא
בתוכם (לשון רבים) – בכל אחד ואחת, בלבבך נפשך
ומאדך – ממונה בכל בית יהודי.

ואולך אתכם קוממיות: ראה תו"כ עה"פ^[א]: ר"ש
אומר כו'. וראה לקו"ש ח"ז ע' 344 הערה ד"ה זה^[ב].

[א] ואולך אתכם קוממיות: ר"ש אומר מאתים אמה,
ר' יהודה אומר מאה אמה כאדם הראשון. אין לי אלא
אנשים, נשים מנין, ת"ל בנותינו כזויות מחוטבות תבנית
היכל וכמה היא תבנית היכל מאה אמה. דבר אחר,
ואולך אתכם קוממיות, בקומה זקופה, ולא יהיו יראים
מכל בריה.

[ב] ואולך אתכם קוממיות: ר"ש אומר כו' (תו"כ
עה"פ. וכ"ה בב"ר פ"ב, ו. במדבר"ר פ"ג, יב. תנחומא

הודיעה תורתנו, תורת חיים, הוראה בחיי כל יום ויום: כדאי הוא רשב"י לסמוך עליו בשעת הדחק – הגלות, ומיד הן נגאלין.

בכבוד ובברכה, וכדרישת רשב"י – להשתתף

על ר"ש (סתם. שהוא רשב"י) שעליו נאמר בסוכה, שאמר רשב"י שיכולני לפטור את כל העולם כולו מן הדין אני ובני ר"א, ואלמלי יותם בן עוזי' - מלך יהודה מצטרף עמנו, יכולים היינו לפטור את כל העוונות מיום שנברא העולם עד סופו.

והעיקר סופו התכלית בעת חבלי משיח האלו שנקראו שעת הדח"ק, דדחקין הערב רב לישראל בגלותא. . וכדאי הוא ר"ש לסמוך עליו בשעת הדח"ק הלז, וכנודע בזוה"ק דבהאי חיבורא יתפרנסון בגלותא בדרא בתראה, והוא שעת הדחק הלז כנוז, ובזכותו נסמוך ונושע לנצחים ונצא מאפילה לאור גדול.

ומיד הן נגאלין: **ראה רמב"ם הל' תשובה פ"ז ה"ה.** כל הנביאים כולן צוו על התשובה ואין ישראל נגאלין אלא בתשובה. וכבר הבטיחה תורה שסוף ישראל לעשות תשובה בסוף גלותן ומיד הן נגאלין שנאמר והיה כי יבאו עליך כל הדברים וגו' ושבת עד ה' אלקיך ושב ה' אלקיך וגו'.

וכדרישת רשב"י – להשתתף במחמתו רבה דל"ג בעומר: **ראה פע"ח שער ספה"ע (שכ"ב) פ"ז^[א]** (וראה עט"ז לשו"ע או"ח סתצ"ג). משנת חסידיים מס' אייר וסיון פ"א מ"ו. ובשו"ע אדה"ז או"ח סתצ"ג ס"ה^[2]: נוהגין קצת להרבות בשמחה ביום זה. וראה רמ"א שם ס"ב^[3]. וראה אגרות-קודש אדמו"ר הזקן ריש ע' קיז: ואי לזאת שישו ושמחו בה' בכל לב ונפש ולעשות יום משתה ושמחה בח"י אייר הבע"ל לטובה יומא דהלולא דרשב"י כו'.

וראה ד"ה להבין ענין הלולא דרשב"י בסה"מ תקס"ד (ע' קא ואילך, ועם הגהות – באוה"ת ענינים ע' ריח ואילך^[7]); מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב (ע' תרסו ואילך); סה"מ תרנ"ד (ע' רסא ואילך), ועוד – בטעם שעושים שמחה ביום ההלולא דרשב"י אף שנקבע תענית על מיתת צדיקים. וראה לקו"ש ח"ז ע' 343 בהערה^[6]. וש"נ.

[א] בענין ההולכים על הקבר רשב"י ור"א בנו במירון בל"ג בעומר, אני ראיתי למורי ז"ל זה שמונה שנים שהלך עם אשתו ועם ביתו, והיה שם ג' ימים ההם. גם העיד לי הרי"ס ששנה אחד קודם שהכרתי אותו, שהלך שם לגלח את בנו במשתה ושמחה בימים ההם. גם

שנאמר אף ידי יסדה ארץ, ומקדש בשתי ידיים. ואימתי יבנה בשתי ידיים, בזמן שה' ימלוך לעולם ועד, לעתיד לבא שכל המלוכה שלו.

[ב] מקדש העתיד שאנו מצפין בנוי ומשוכלל הוא יגלה ויבא משמים, שנאמר מקדש ה' כוננו ידיך.

תורתנו. . הוראה: **ראה זח"ג נג, ב^[8]. רד"ק לתהלים יט, ח^[2]. גו"א ר"פ בראשית^[3].**

[א] עץ חיים היא למחזיקים בה ותומכיה מאושר. עץ חיים דא אורייתא דאיהי אילנא עלאה רבא ותקיף - שהיא אילן עליון גדול וחזק. ושואל: תורה אמאי אקרי תורה, בגין דאורי וגלי במאי דהוה סתים דלא אתידע - משום שהיא מורה ומגלה את מה שהיה סתום ולא נודע. ונקראת חיים, דכל חיים דלעילא בה אתכלילו ומנה נפקין - שכל החיים שלמעלה נכללים בה וממנה יוצאים.

[ב] כמו שהשמים והשמש מועילים לעולם ובהם העולם עומה, כן התורה שהיא תמימה והיא משיבת נפש, וקיום הנפש בה כמו שקיום העולם בשמש, כי כמו שהגר בארץ נכריה ואין לו עוזרים וסומכים, כן הנפש בגוף כי עוזרי הגוף רבים רודפים אחר התאוה והיא כיחידה ושבויה ביניהם.

והנה התורה מורה האדם הדרך הישרה ומסירה אותו מתאות העולם וממכשולות רבים והנה היא משיבת את הנפש משביה וממאסרה אל תולדתה ואל מקום כבודה.

והתורה היא תכונת המצוה האיך תעשה. . והנה הספר מבראשית עד לעיני כל ישראל נקרא בשם התורה כי מעשה בראשית וספור ענין האבות, וכן ספור כל שאר הדברים כלם מורים על הא"ל, כי הוא יוצר העולם ועל טובתו ועל ברואיו והשגחתו בטובים וברעים. והזכיר המצות, והוא מה שצוה הא"ל לעשות בדרכי עבודת הא"ל ואהבתו באדון המצוה לעבדו.

[ג] ראה מילואים יא (ע' לז).

כדאי הוא רשב"י לסמוך עליו בשעת הדחק: **ברכות ט, א. וש"נ.**

בשעת הדחק – הגלות: **ע"ד הרמז, הובא ג"כ בשער יששכר סוף המאמר לל"ג בעומר.**

כדאי הוא ר"ש לסמוך עליו בשעת הדחק. . דייקא

בשמחתו רבה דל"ג בעומר – זבחד קטירא
אתקטירנא ב' בקוב"ה ב' אחידא ב' להיטא ב'
אתדבקות –

ובאופן דנר להאיר – השפעה בזה בכל סביבתו,
אנשים נשים וטף

השכינה לכל החכמים שישבו בבית, ולא יכלו לסבול
עוצמת האש, ונשארו בבית רק רבי אלעזר ורבי אבא
ושאר החברים ישבו מחוץ לבית.

אמר רשב"י לאלעזר בנו: צא וראה באם רבי יצחק
כאן, שערבתי לו להוליכו עמי לג"ע בהסתלקותי. אמור
לו, שיסדר דבריו (כדרך בני אדם לפני מותם) ואח"כ ישב
אצלי, ומכשיכנס למחיצתי אין לו רשות לצאת ולדבר
כלום. אשרי חלקו שיזכה לעלות עמי לג"ע.

קם ר"ש ויתייב וחיין וחדו אמר אן אינון חברייא. קם
רבי אלעזר ואעיל לון יתבו קמיה זקיה ידוי ר"ש ומצלי
צלותא והוי חדי ואמר אינון חברייא דאשתתחו בבי
אדרא יזדמנון הכא, נפקו כלהו ואשתארו רבי אלעזר
בריה ורבי אבא ורבי יהודה ורבי יוסי ורבי חייא, אדהכי
עאל רבי יצחק א"ל ר"ש כמה יאות חולקך כמה חידו
בעי לאתוספא לך בהאי יומא.

- קם רשב"י וישב וחיין, שאל: היכן החברים – מדוע
יצאו מחוץ הבית. הלך ר"א והכניסם אל תוך הבית. הרים
רשב"י את ידיו והתפלל והיה שמח, ואמר: רק אותם
החברים שהיו בעת האדרא יישארו.

יצאו כל שאר החכמים ונשארו: ר"א בנו, רבי אבא, רבי
יהודה, רבי יוסי, רבי חייא ובתוך כך נכנס רבי יצחק. אמר
רשב"י לרבי יצחק: כמה יפה חלקך, כמה שמחה צריכה
להיות לך ביום זה, שאתה זוכה להסתלק עמי מן העולם.
. . פתח רבי שמעון ואמר אני לדודי ועלי תשוקתו,

כל יומין דאתקטירנא בהאי עלמא בחד קטירא אתקטירנא
ב' בקוב"ה - בכל הימים שהייתי בעולם נתקשרתי
לקב"ה ובגין כך השתא ועלי תשוקתו. דהוא וכל סיעתא
קדישא דייליה אתו למשמע בחדוה מלין סתימין - שהוא
וכל בני הישיבה של מעלה, באו לשמוע בשמחת לבב
דברים סתומים.

העיד לי הר"א הלוי, כי הוא היה נוהג לומר נחם בברכת
תשכון, וכשמסיים אחר התפלה, אמר מורי ז"ל בשם ר'
שמעון בן יוחאי הקבור שם, שאמר לי אמור לאיש הזה,
למה הוא אומר נחם ביום שמחתי, לכן הוא יהיה בנחמה
בזמן קרוב, וכן לא יצא חודש עד שמת בנו הגדול, וקיבל
כוס נחמה עליו, נראה מכל זה, שיש שורש ליציאה זו.
[ב] ראה לעיל הערה ד"ה "דל"ג בעומר", א.

[ג] ובמדינות אלו אין נוהגין כדבריו, אלא מסתפריין
ביום ל"ג ומרבים בו קצת שמחה ואין אומרים בו תחנון.
[ד"ה] ראה מילואים יביג (ע' לו ואילך).

בשמחתו רבה: ראה משנת חסידים שם מ"ז:
שמחה גדולה. וראה זח"ג (אדרא זוטא) רפז, ב^[8].
שם רצא, סע"א^[2]: קם ר"ש ויתייב וחיין וחדו כו' והוי
חדי כו' קוב"ה וכל הני זכאי קשוט דהכא כו' חדאן
בהאי הילולא דילי.

[א] ביום בו רצה רשב"י להסתלק מן העולם, והי'
מסדר פרטי פטירתו, נאספו רבים לביתו של רשב"י בכדי
להיות על יד מיטתו בשעת הסתלקותו, והיו לפניו רבי
אלעזר בנו ורבי אבא ושאר החברים, וכן ה' מלא הבית
משאר חכמי הדור שבאו לבקר.

הרים רשב"י את עיניו וראה את אשר התמלא הבית
ממבקרים, בכה רשב"י על שלא נתגלתה האש כפי
שהייתה תמיד ואמר: פעם אחת כשהייתי חולה בא רבי
פנחס בן יאיר לבקרני, ועד שבררתי את מקומי בגן עדן
המתינו לי עד עתה והוסיפו לי שנות חיים, כשחזרתי
לבריאותי הייתה אש השכינה מסבבת אותי תמיד
ומעולם לא נפסקה, ומעולם לא נכנס לביתי אדם אלא
ברשות, כעת נפסק האש ויכול הבית להתמלא במבקרים.
בעוד שהיו החכמים יושבים, פתח רבי שמעון את
עיניו וראה מה שראה (גילוי השכינה) ומיד סובבה אש

נ. ב. מובן ופשוט שגם לאחר ל"ג בעומר יש לעשות ולהשלים כל הנ"ל, כלימוד פסח שני דמיני' אזלינן: ניטא קיין פארפאלן, ובכפליים לתושי'.

ונרוממה שמו יחדיו".

[ג] ראה מילואים יג (ע' לט).

ל"ג בעומר . . פסח שני: ראה לקוטי לוי"צ אגרות

ע' תד.

סדר הצירוף ההי"ו, שהוא בחדש אדר, והצירוף שבשבת הוא כמו הצירוף שבחדש אי"ה, עיין במ"ח ריש מס' אייר וסיון וריש מס' אדר ע"ש, אייר פירושו אור, ואדר פירושו לבוש כמו אדרת שער אדר יקר, אור הוא מוחין דאבא, ולבוש הוא מוחין דאימא. ובאדר הוא הנס דפורים שהי' ביין וחייב אינש לבסומי כו' . . ובאייר הוא ל"ג בעמר הילולא דרשב"י, פנימיות התורה, האור דתורה, מוסר אביך, בחי' עוטה אור כו' היינו אייר ומדמה אור לשלמה, הוא ע"ד כמו שזמן ל"ג בעמר תלוי בפורים בסימן פל"ג. וכן מצד פסח שני שבי"ד אייר י"ל שהוא שייך לחכ', כי פסח ראשון יצי"מ הוא מצד בינה, פ' והי' כי יביאך שכתוב בה יצי"מ, ובינה היא עלמא דחירו, שלכן יצאו לחירות עולם. ואייר שהוא בחי' גבוה מניסן, הפסח שבו י"ל הוא מחב' שלמעלה מבינה.

כלימוד פסח שני . . ניטא קיין פארפאלן: „היום יום" יד אייר, פסח שני (משיחת פסח שני ה'תש"א ס"ה – סה"ש ה'תש"א ע' 115^[8]).

[א] [תרגום]: ישנה אימרה בין חסידים, שישנם שלשה דברים של "שני", נפש השנית, חדר שני ופסח שני.

. . פסח שני, שענינו שאין מאוחר מדי, תמיד יכולים לתקן, אפי' מי שהי' טמא, ובדרך רחוקה, ואפי' לכם, כלומר שזה הי' אצלו ברצון הטוב, ומ"מ יכולים לתקן. הרי כשלוקחים את הנפש השנית ונכנסים לחדר השני, נעשה בכך פסח שני, שהכל מתתקן.

ובכפליים לתושי': לשון הכתוב – איוב יא, ו. וראה שמו"ר רפמ"ז^[8].

[א] ראה מילואים טו (ע' מ).

[ב] בתום אמירת האדרא הסביר רשב"י מדוע עד יום הפטירה לא גילה הסודות ולפני מותו לא חשש:

(א) מפני שרצה לגלות כל מה שיכל טרם הכנסו לג"ע, שלא יתבייש בהגיעו לג"ע ולא ביאר כל מה שיכל.

(ב) ועוד הא חמינא, דקודשא בריך הוא וכל הני זכאי קשוט דהכא משתכחן כלהו מסתכמין על ידי, דהא חמינא דכלהו חדאן בהאי הלולא דילי וכלהו זמינן בההוא עלמא בהילולא דילי זכאה חולקי - שראיתי שהקב"ה וכל צדיקי האמת שנמצאים כאן כולם מסכימים על דברי לגלותם, כי אני רואה שכולם שמחים בתורת, ושמתחם ראי' היא להסכמתם.

דבחד קטירא כו': ראה זהר שם רפת, א^[8]. רצב, א^[3]. וראה לקוטי לוי"צ לזח"ג שם (רצב, א) – ע' חסב ואילך^[8]. ד"ה פתח ר"ש דש"פ אמור, י"ט אייר ה'תשל"ד (לעיל ע' קנא).

[א] ראה הערה קודמת, א.

[ב] אמר רבי שמעון, מסתכל הוינא כל יומאי בהאי קרא - מתבונן הייתי כל ימי בפסוק דכתיב בהוי' תתהלל נפשי ישמעו ענוים וישמחו, באם "תתהלל נפשי" איך "ישמעו ענוים וישמחו"? והאינדא אתקיים קרא כלא - ועתה שבאו נשמות הצדיקים לשמוע סודות התורה נתקיים הפסוק במלואו: בהוי' תתהלל נפשי ודאי נתקיים דהא נשמתי ביה אחידא, ביה להטא, ביה אתדבכת ואשתדלת, ובאשתדלותא דא תסלק לאתרהא - שהרי נשמתי מאוחדת עם הקב"ה, בו ליהטת, ובו מתדבכת ומשתדלת, ועל ידי כך תעלה נשמתי לג"ע. וכך נתקיים סוף הפסוק: ישמעו ענוים וישמחו, כל הני צדיקייא וכל בני מתיבתא קדישא, וזכאין דאתיין השתא עם קדשא בריך הוא, כלהו שמעין מלי וחדאן - כל אותם הצדיקים והצדיקים העליונים שבאים כעת עם הקב"ה, כולם שומעים את דברי הסודות שגילתי ושמתחם, וזהו שממשך הכתוב (בפסוק שלאחריו): "גדלו לה' איתי

מילואים

פ' בחוקותי

מגבת ועד אנטיפרס כמ"ל.

וטעם היות מספרם כ"ד אלף, לפי שהדעת של הקטנות הוא שם אלקים . . לכן היו מבחינת הדינין הקשין, והיו קנטרנין ושונאין זה את זה, כמש"ל שלא היו נוהגין כבוד זל"ז. וכאשר באו ימי העומר שבין פסח לעצרת, שאז הוא זמן קטנות ז"א והם ימי הדין כנ"ל ואז הוא זמן יניקת החיצונים, לכן פגעה בהם אז מדה"ד של הקטנות, על שלא נהגו כבוד זל"ז, ומתו בימים ההם בהיותם קטנים, ולא הגיעו להגדיל ולהאריך ימים, לסיבה הנזכרת.

ובבוא יום ל"ג לעומר, אז נתגלה קטנות ב' של אימא, שהוא שם אכדט"ם אשר באימא, והנה הוא חילוף שם אלקים אשר הוא בחי' רחמים, בסוד אלקים חיים, כנ"ל בדרוש הא' של פסח. והנה ה' אותיות אכדט"ם, הם סוד ה' גבורות דגדלות, וע"ז אמר הכתוב בטחו בה' עדי עד, כי הוא באימא עילאה, והוא רחמים, ולכן בו תלוי הבטחון.

ד. [סידור (עם דא"ח):] כוונת ספי' העומר שמתחיל מבחי' חסד שבחסד וביום הב' גבורה שבחסד עד מל' שבחסד, וכן בספי' דגבורה בשבוע השני, עד שבל"ג בעומר כבר כל מדה כלולה מז' מלבד ספי' ההוד שהיא בשבוע החמישית היא כלולה רק מן החמשה שנחשבים עיקר כנ"ל, והן חו"ג ת"ת ונו"ה, והוא בחי' ספי' הוד שבהוד שביום ל"ג בעומר ואז זמן תשלום וסוף לעיקר המדות. כי מבחי' הוד שבהוד ואילך לא נחשב מבחי' עיקר המדות, כי בחי' יסוד ומל' אחר שהמה בעצמם נבדלים מבחי' עצמות המדות כנ"ל, גם בחי' התכלותם כשנכללים בהוד אינם נחשבים לעיקר, וע"כ בבחי' הוד שבהוד מסתיים בה דוקא כל בחי' עיקר המדות, ונחשבת הוד

א. [או"ת:] אם בחקותי תלכו וגו' ונתתי גשמיכם בעתם וגו'. י"ל פי' לפי פשוטו, דאיתא ר' חנינא בן דוסא הוה אזיל באורחא אתי מיטרא, אמר כל העולם בנחת וחנינא בצער, פסיק מיטרא. נמצא כי בשביל הצדיק פסיק מיטרא. אבל אם בחקותי תלכו תהיו כולכם צדיקים, ואז לא יועיל תפילת הצדיק היחיד נגד הרבים, ויהיה הגשם בעתו.

ב. [כש"ט:] אם בחקותי, שזהו לימוד התורה, תלכו ממדריגה למדריגה, ונתתי גשמיכם, כלומר שגם הנשמות שלכם יזדככו, וגם הניצוץ יעלה, בעתו, ר"ל בעת הצורך שיוכל אדם להעלותו, יזדמן לכם המ"ז כדי לזכותכם בהעלות הניצוץ, ולא כמו שאר ב"א שבא המ"ז מחמת מחשבות' שלא מטוהרה מדברים גשמיים, ולא כן אתם ההולכים בחקותי.

דל"ג בעומר

ג. [שער הכוונות:] ענין ל"ג לעומר שאסור בהספד ותענית ובנפילת אפים. דע, כי הנה מ"ט ימי העומר הם ימי הדין כנ"ל, שהם סוד הש"ך דינים המתמתקים בימים האלו בענין העומה. והטעם הוא, לפי שעדיין ז"א הוא כל מ"ט ימים אלו בבחי' קטנות עד חג השבועות.

ובזה יתבאר טעם ענין מיתת כ"ד אלף תלמידי ר"ע בימים האלו והטעם למה פסקו למות בל"ג לעומר דע, כי ר"ע ע"ה שורש נשמתו היתה מן הה' גבורות בהיותם בשרשם למעלה בדעת דז"א, ולא בבחי' התפשטותם למטה בגופא . . אבל תלמידיו הם בחי' הגבורות המתפשטות ממנו ומתפשטים בגופא דז"א. ולפי שהקטנות קודם אל זמן הגדלות, לכן הקדימו בתחילה אותם הכ"ד אלף תלמידים שהיו לו בבחרותו

שבהוד מדריג' היותר תחתונה שבבחי' עיקר המדות וד"ל.

נעוץ בחי' היותר תחילה גם מהאור שמאיר בבחי' ההוד עצמו כנ"ל.

ולפי הכלל . . בענין נעוץ תחילתן בסופן, דהיינו לפי שכל אור היותר עליון אינה מתגלה רק בסוף ולא באמצע כו', א"כ גם בספי' הוד שבהוד ביום ל"ג בעומר, בהכרח הוא שמאיר בה דוקא מבחי' האור היותר עליון הנק' תחילתן כו', אחר שהוא בחי' סופן בעיקר המדות כנ"ל והכלל בכ"מ דנעוץ תחילתן בסופן דוקא, כנ"ל הטעם.

. . והנה, מלבד ענין הנ"ל שהוד שבהוד אינו נק' סוף רק בעיקר המדות, עדיין לא היה מתיישב הטעם להילולא דרשב"י בל"ג בעומר, אבל מפני שבעיקר המדות הוא סוף, וידוע דהתורה עצמה נק' גופא כו', ותמכין דאורייתא המה בחי' הירכיים דלבר מגופא, ונק' ברייתא, ותנאי המשנה נק' גופא כו', וע"כ היה הסתלקותו לבחי' היותר הפנימי' בהוד שבהוד דוקא, וד"ל.

. . והנה אחר שיום ל"ג בעומר שהוא בחי' הוד שבהוד כנ"ל הוא היותר אחרון במדריגה ונעוץ בו מבחי' היותר עליון משום דנעוץ תחילתן בסופן דוקא כנ"ל, ע"כ בכל זה מובן הטעם לבחי' הלולי' דרשב"י ע"ה שהיה בל"ג בעומר דוקא כידוע.

ובתוך . . שלשת הימים

ה'. [שו"ע אדה"ז:] עיקר מצות הבדלה בלילה, שכח או הזיד ולא הבדיל בליל מ"ש, יבדיל למחר ביום, ואסור לו אז לטעום מאומה חוץ ממים עד שיבדיל כמו שאסור בלילה . . ואם לא הבדיל למחר ביום א', יבדיל ביום שני קודם שיטעום כמו שנתבאר ביום א', וכן עד סוף יום ג'. אבל משם ואילך אינו יכול להבדיל עוד, לפי שג' ימים הראשונים של השבוע נקראים ימים שאחר השבת, והרי הן בכלל מו"ש, אבל ג' ימים האחרונים נקראים ימים שלפני השבת הבאה, ואין להם ענין לשבת שעבר'.

דהנה ידוע ששרש נשמת רשב"י היה מניצוץ נשמ' משה ע"ה, ולכך היה התגלות סודות התורה ופנימיות' ע"י דוקא, ולא ע"י תנא אחר, כמבואר בזה, כמו שהיה התגלות התורה הנגלית ע"י משה רבינו ע"ה.

ו'. [רמב"ם:] היה יתר מבית סאתים ובא למעטו באילנות אינו מיעוט, בנה בו עמוד בצד הכותל גבוה עשרה ורחב שלשה או יתר הרי זה מיעוט, פחות משלשה אינו מיעוט שכל פחות משלשה כלבד דמי.

והנה כל ימיו היה עוסק בסודות התורה, וכשהגיע עת הסתלקותו בודאי הגיע בשעה ההיא לתחילת וראש כל המדריגות שלו בבחי' השגות ברזין דאורייתא, וזה היה ענין לימודו עם החבירי' בשעה ההיא דוקא כמבואר באד"ז בפ' האזינו לכך נק' אז הילול' דרשב"י. ולפי שגם כל מה שעוסק כל ימיו ברזין דאורייתא עלו עם שרש נשמתו בעלותו בשעה ההיא, לכך היה אז דוקא גילוי הארת עיקר שרש שרשו ברום המעלות במדריג' היותר עליונה למעלה מעלה, וכמו שאמר על עצמו בחד קטירא אתקטרנא כו' וכמ"ש במ"א.

רשב"י עליו נאמר וצדיק יסוד עולם

ז'. זמנא חדא נפיק ר' שמעון וחמא עלמא דחשיך ואפיל ואסתתם נהוריה, א"ל לר' אלעזר בריה תא ונחזי מה בעי קב"ה למעבד בעלמא. אזלו ואשכחו חד מלאכא דדמי לטורא רברבא ואפיק תלתין שלהובין דנורא מפומיה, א"ל ר"ש מה את בעי למעבד, א"ל בעינא למחבריה לעלמא בגין דלא שכיחי תלתין זכאין בדרא דהכי גזר קב"ה על אברהם דכתיב היו יהיה, בגי' תלתין, א"ל ר"ש במטו מנך זיל קמי קב"ה ואימא ליה

ולהיות כי הכלל הוא דאין תחילתן מאיר אלא בסופן דוקא כנ"ל, משום שאור היותר עליון לא יוכל לבא בגילוי כ"א ביותר תחתון, ע"כ היה זמן הסתלקות שלו הנק' הילולא כנ"ל בל"ג בעומר דוקא, להיות שבל"ג בעומר הוא מדריגה היותר תחתונה, והוא בחי' הוד שבהוד . . ובו דוקא

שנים להגן על הדור שהם אני ובני, כמ"ש ע"פ "שנים עדים יקום דבר" – ואין דבר אלא עולם מפני שנברא בדבר ה' כמ"ש "בדבר ה' שמים נעשו", ואם אין שנים הרי יש אחד, ואני הוא שאני צדיק יסוד עולם (שמקיים העולם כמ"ש "וצדיק יסוד עולם").

בה שעתא קט מן שמיא נפק ואמר זכאה חולקך ר"ש דקב"ה גזר לעילא ואיו מבטל לתתא בודאי עלך אתמר רצון יראיו יעשה [- באותה שעה יצא קול מן השמים ואמר: אשרי חלקך רבי שמעון שהקב"ה גזר למעלה ואתה מבטל למטה, ועליך נאמר "רצון יראיו יעשה"].

בעבודה .. תפילות

א. טעה ולא התפלל מנחה, מהו שיתפלל ערבית ב', את"ל טעה ולא התפלל ערבית מתפלל שחרית ב', משום דחד יומא הוא, דכתיב ויהי ערב ויהי בקר יום אחד. אבל הכא, תפלה במקום קרבן היא, וכיון דעבר יומו בטל קרבנו.

. . רבי יוסי ברבי חנינא אמר, תפלות אבות תקנום. רבי יהושע בן לוי אמר, תפלות כנגד תמידין תקנום. תניא כוותיה דרבי יוסי ברבי חנינא . . תניא כוותיה דר' יהושע בן לוי, מפני מה אמרו תפלת השחר עד חצות, שהרי תמיד של שחר קרב והולך עד חצות . . ומפני מה אמרו תפלת המנחה עד הערב, שהרי תמיד של בין הערבים קרב והולך עד הערב . . ומפני מה אמרו תפלת הערב אין לה קבע, שהרי אברים ופדרים שלא נתעכלו מבערב קרבים והולכים כל הלילה. ומפני מה אמרו של מוספין כל היום, שהרי קרבן של מוספין קרב כל היום.

ובפרט בחלקו המיוחד ליום זה

ב. [סה"ש תש"ב (תרגום): פעם – בשנות נשיאותו הראשונות של רבנו הזקן – אמר ברבים: "צריכים לחיות עם הזמן". החסידים הצעירים שאלו אז אצל המבוגרים מה התכוון רבנו הזקן באימרתו האמורה. זקני החסידים דיברו בזה בינם לבין עצמם, – כעבור כמה שנים ביאר

בר יוחאי שכיח בארעא [- פעם אחת יצא ר"ש מבית מדרשו וראה שהעולם נחשך ונאפל ונסתם אורו, אמר לר"א בנו: בוא ונראה מה רוצה הקב"ה לעשות בעולם, הלכו ומצאו מלאך אחד שהיה דומה להר גבוה והוציא שלושים להבות מפיו. אמר ר"ש למלאך: מה אתה רוצה לעשות, אמר לו: רוצה אני להחריב את העולם מפני שאין שלושים צדיקים בדור כדורו של אברהם כפי שגזר הקב"ה על אברהם ("ואברהם היו יהי" – יהי' בגמטי' שלושים). אמר לו ר"ש: אבקש ממך ללכת אל הקב"ה ואמור לו, בר יוחאי נמצא בעולם (ויש בכוחו לבטל את הגזירה)].

אזל ההוא מלאכא קמיה דקב"ה ואמר ליה מאריה דעלמא גלי קמך מה דאמר לי בר יוחאי, א"ל קב"ה זיל אחרביה לעלמא ולא תשגח בבר יוחאי [- הלך המלאך לפני הקב"ה ואמר: גלוי לפניך מה שאמר בפני בר יוחאי, אמר קוב"ה אל המלאך: לך החרב את העולם ואל תשגיח לדברי בר יוחאי].

כד אתא חזייה ר"ש למלאכא, א"ל אי לא תיזיל גזירנא עלך דלא תיעול לשמיא ותהוי באתר עזא ועזאל, וכד תיעול קמי קב"ה אימא ליה אי לית תלתין זכאין בעלמא להוון עשרין דהכי כתיב לא אעשה בעבור העשרים, ואי לית כ', להוון עשרה דהכי כתיב לא אשחית בעבור העשרה ואי לית עשרה, להוון תרין דאינון אנא וברי דהכי כתיב על פי שנים עדים יקום דבר ואין דבר אלא עולם דכתיב בדבר ה' שמים נעשו, ואי לית תרין הא אית חז, ואנא הוא דכתיב וצדיק יסוד עולם [- לכשבא המלאך וראהו ר"ש אמר: אם לא תלך אל הקב"ה כעת בשליחותי, אגזור עליך שלא תעלה עוד לשמים ותהא נידח במקום עז"א ועזאל (שהפילים הקב"ה משמים לארץ וקשורים בשלשלות בהרי החושך), ולכשתכנס שוב בפני הקב"ה אמור לו בשמי: אם אין שלושים צדיקים בעולם יהיו עשרים והם יגנו על הדור כפי שכתוב: "לא אעשה בעבור העשרים", ואם אין עשרים צדיקים יהיו עשרה להגן כמ"ש "לא אשחית בעבור העשרה" ואם אין עשרה יהיו

כאו"א מישראל, היינו, שישנה מציאותו של המתפלל בכל התוקף, כי ה"תפלה" היא לא רק מלשון טפל (שהאדם המתפלל הוא טפל ובטל להקב"ה), אלא גם מלשון "תופל", לשון חיבור (כמו התופל כלי חרס), שלכן, ישנה מציאותו בכל התוקף ("תפלתי") – התוקף ד"חלק אלקה ממעל ממש", "ישראל וקב"ה כולא חד".

ו"הטה אזנך לרנתי" – הו"ע של המשכה מלמעלה למטה, "הטה", מלשון הטי והמשכה (מלמעלה למטה), ולכן נאמר "אזנך", ענין השמיעה דוקא (ולא ראי' שלמעלה משמיעה, "אין דומה שמיעה לראי'") – כדי להדגיש שהחיבור העליון והתחתון ע"י המשכת העליון אל התחתון הוא באופן שמגיע וחודר גם בדרגת דשמיעה ("אזנך") וביחד עם זה, גם בדרגת התחתון ה"ז באופן של "רנתי", א' הלשונות של שמחה, שפורצת גדר, למעלה ממדידה והגבלה.

תורתנו .. הוראה

יא. אמר ר' יצחק וכו' . . . אע"ג דאין ספור אחד בתורה שלא לצורך, אפילו אחות לוטן תמנע כדאיתא בפרק חלק.

אחר ששם תורה אינו נופל אלא על מצות התורה, שהרי לשון תורה הוא לשון הוראה, להורות לנו המעשה אשר נעשה. ולפיכך דוקא תורת משה נקרא תורה, מפני שבה כתובים המצות. וכן פירש הרד"ק שלשון תורה הוא לשון הוראה, א"כ אין לכתוב בה רק המצות.

תדע לך, שהרי ספר איוב שג"כ כתבו משה, כדאיתא בכבא בתרא, ואלו היה נכתב בתורה ספר איוב, היה אסור לקרות באותה ספר תורה בציבור, לכך מקשה לא היה צריך כו'.

וכדרישת רשב"י – להשתתף בשמחתו רבה דל"ג בעומר

יב. [אוה"ת:] להבין לשון הילולא דרשב"י, מ"ש משאר מיתת הצדיקים שקובעים תענית כמו בז' אדר שמת מרבע"ה, יש להקדים ענין מהלכים בין

הרבי האמצעי את האימרה בסגנונו ברוחב בינתי אמיתי – אך אז, כשהרבי השמיע את האימרה – התייגעו גם גדולי החסידים קשות להבין את כוונת הרבי באימרתו "צריכים לחיות עם הזמן". בסופו של דבר, באמצעות הדוד הרה"צ הרה"ג מהרי"ל, אחיו של הרבי – נודע לזקני החסידים למה התכוון הרבי באימרתו.

צריכים לחיות עם הזמן, משמע – צריכים לחיות עם פרשת השבוע ופרשת היום מפרשת השבוע. אז נהגו חסידי ומקושרי הרבי, המבוגרים כמו הצעירים, ללמוד כל יום פרשת החומש של אותו יום עם פירוש רש"י. הרבי אמר, צריכים לחיות עם הזמן, שלא רק שלומדים את פרשת השבוע, אלא צריכים לחיות עם הזמן של פרשת השבוע.

. . . לחיות זה הדבר הנעלה ביותר במהותו של האדם. יתרון מין המדבר בכך שהוא בעל שכל, אשר שכל זהו הכוח העליון ביותר במהות האדם. אך בכל זאת מהווה השכל דבר זמני בלבד במשך עשרים וארבע שעות היממה, ואילו לחיות זה דבר תמידי, השווה בין אם האדם ער או ישן, גם כשהאדם ער ועסוק בעבודה השכל אז בהעלם, ואילו החיות ישנה תמיד בשווה.

כאשר חיים עם הזמן של פרשת השבוע החיים הם אחרים לגמרי, אלה הם חיים אמיתיים של תורה, שבשבילם ברא השי"ת את העולם ונתן את התורה שיוכלו לעשות כל עניני העולם בדרכי הצדק והיושר ולחיות חיי-תורה.

תבוא .. לרנתי

יג. "תבוא לפניך תפלתי" – הו"ע של העלאה מלמטה למעלה, ש"תפלתי", תפלת האדם (מטה), לא רק נשמעת (מרחוק) אלא גם באה ("תבוא") לפני הקב"ה, "לפניך" דייקא, לבחי' ה"פנים" וה"פנימיות" דלמעלה (ע"ד מ"ש "את פניך ה' אבקש"), ובזה גופא – פנימיות למעלה מפנימיות עד לפנימיות שאין לפנים הימנה, הפנימיות דעצמות א"ס ב"ה, ושם – "תבוא . . . תפלתי" דייקא, תפלתו של (נעזים זמירות ישראל" בשם)

שלמעל' מהעולמות וסוכ"ע, שאין העולמות יכולים לסבול אותו וגדולתו דכולא קמי' כלא חשיב ממש, רק בחי' גילוי דקובה"ו שהוא דבורו ורוח פי' וכביכול הוא המתלבש בעולמות ממש להחיותם כדכתי' וברוח פיו כל צבאם.

. . ובזה יובן מעלות ומדריגות רשב"י שע"י הי' גילוי חלק הנסתר מהתורה, שע"י ההילוך וההתקשרות לבחי' פנימי' וסתימין דקובה"ו שלמעל' יותר מההתקשרות שע"י הנגלה לבד לכלי נסתר במעלות הנשמה על הגוף כנ"ל. לכן נק' הילולא רבה דר"ש בחי' הילוך עצום ונפלא.

אך להבין דהא עכ"פ גם בשארי צדיקים שלא גילו רק חלק הנגלה יש ג"כ הילוך ונק' הילולא ולמה הוא תענית.

אך הענין דבאמת גם הסתלקות שאר כל הצדיקים נק' הילולא אך הילולא למעל' אבל למטה יש תעניות ע"ז משום שנסתלקו מעוה"ז, אך בזאת יתירה מעלת רשב"י שנק' הילולא למטה ג"כ מטעם הנ"ל שע"י הי' גילוי חלק הנסתר.

והענין כי הוא בהסתלקות הצדיקים נק' הילולא לפי שע"י נעשה יחוד למעל' וזה מובן ממ"ש באגה"ק בד"ה למה נסמכה מיתת מרים לפ' פרה כו', אך שאז נמשך התגלות בחי' מ"ד מתיקון ונוצר חסד ע"י העלאת מ"נ המאיר אז בגילוי מכל מס"נ שהי' להם בחייהם בשעת ק"ש כו' . . ועוד דאיתא בפע"ח שער נפ"א פ"ב, איך שבשעת נפ"א מיתה מעלין ניצוצות ממקום הקליפות הנק' מיתה, וע"י גרמו זיווג עליון דזו"נ כו'. וכן כתב שם ב' זוהר פ' אחרי יחוד מ"ה מ"ז ומ"ד הנ"ל זה הילולא וגם להצדיק ממש שייך הילולא כמ"ש במגיד מישרים ענין שלש עשרה חופות, וי"ל דיחוד הנשמה עם לבושין שלה שנתבררו מק"נ וזהו כעין יחוד מ"ה וב"ן שנתברר ונעשה ס"ג.

וז"ש הזוהר שם בענין הילולא דרשב"י שהוא בחי' בעטרה שעטרה לו אמו בחי' לא זז מחבבה עד שקראה אמי כשנעשה מב"ן ס"ג כנ"ל. אמנם

העומדים, שהמלאכים נק' עומדים. דכמו שהרגל שלהם מוגבל (מהלך ת"ק שנה) כמו"כ הצורה והנפש שלהם הנמשך מכח אלקי ג"כ בשיעורין וגבולין, ואין שינוי בהם מוימ"ב. משא"כ הנשמות מהלכים שיוכלו להתעלות בבחי' א"ס בגופא דמלכא שיאמרו לפנייהם קדוש כו'. ואף שהנשמות מצד עצמם אינה רק חלק אלקים מ"מ מוגבלת, אך יוכלו להתעלות למעל' מערך עצמותם.

והנה הנשמות קודם בואן לעוה"ז נק' ג"כ עומדים אשר עמדתו לפניו קיימא בדיוקנהא קמי' מלכא כו', רק ע"י התומ"ץ בעוה"ז תהי' בחי' מהלך.

והענין כי אפי' נשמה דאצי' מ"מ קודם ירידתה הוא רק מבחי' אצי' (ואף גם זאת איננה כמו כלי דאצי' ממש שהקו מלוכש בהם כו'), אבל ע"י תומ"ץ בעוה"ז תגיע לגילוי האור ממש ולא בחי' הכלי בלבד, ולכן נק' עוה"ז הילולא כמו שע"י יחוד זכר ונקבה יהי' מהם דורי דורות אין שיעור כו', שזהו ע"י הארת אוא"ס קצת ביחוד זה כנודע, דבכ"מ שיש התחברות משפיע ומקבל שורה הארה גבוה יותר כמ"ש ויברך אותם פרו ורבו כו', כמו"כ ביחוד והתלבשות הנשמה בגוף דדומה ג"כ לאיש ואשה כנז' בזהר ר"פ אמור בענין לא תלין כו', יהי' בה הארת אור א"ס שתוכל לעלות עד אין קץ.

. . הנה ביאור ענין ההילוך דתומ"ץ. יובן ממ"ש בזה"ק תלת דרגין אילין מתקשראן דא בדא קובה"ו ואורייתא וישראל וכולהו דרגא על דרגא סתים וגליא קובה"ה סתים וגלי' ואורייתא סתים וגלי' כו', ע"ש. דישראל סתים וגליא מתקשרים באורייתא ואורייתא בקובה"ה נמצא דהתו' היא בחי' ממוצעת המחברת ומקשרת את ישראל לקובה"ה, דהיינו בחי' הנגלה שבתורה מקשרת את בחי' הנגלה מישראל שהוא בחי' נפש החיצונית המתלבש בגוף להחיות עם בחי' הנגלה מהקובה"ה, דהיינו בחי' מלכותו בכל משלה וממכ"ע להחיותם ובחי' הנסתר וסתימין דאורייתא מקשרת את בחי' פנימי' הנפש שלמעל' מהגוף עם בחי' הנסתר וסתימין דקובה"ה

ולבנותה בפרצוף שלם כי היא נקודה אחת. הנה כדי שתבנה בפרצוף שלם צריך השתדלות ויגיעה על זה. וכאן לא אמר בי' בפ"ע, רק זה נכלל בהבי' שאמר באתדבקות. כי מל' היא ג"כ בקו האמצעי כמו ת"ת.

ואמר ובאשתדלותא דא תסתלק לאתרהא. שדוקא ע"י השתדלותו במל' תסתלק נפשו למקומה. ולא ע"י הג' דברים הקודמים אחידא להיטא אתדבקות. כי מל' אם שהיא למטה מחג"ת. אך שרשה למעלה מחג"ת. וכמו אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה. וכידוע ששרש המל' ברדל"א, ירח לא ידע מבואו, לא ידעתי נפשי. ועיין בלקו"ת בהביאור דעלי באר ע"ש. לכן ע"י השתדלות במל' דוקא תסתלק נפשו לאתרהא.

ויש לפרש ג"כ שתסתלק קאי על מל'. היינו שבאשתדלותא השתדל במל' להעלותה מבי"ע לאצ"י ולבנותה. עי"ז תסתלק המל' למקומה. והוא שהיא עולה למקומה באצ"י. . כי הלבנה מל' ירדה מאצ"י לבי"ע כמא' לכי ומעטי את עצמך. הנה ע"י ההשתדלות בה תסתלק למקומה הקודם. משא"כ ז"א אינו יורד לבי"ע. וכמו עץ החיים ועץ הדעת שקאי על זו"ן.

ודע שיש לפרש עוד שהד' לשונות הם לנגד הד' מוחין חו"ב ותרין עטרין חו"ג דדעת. אחידא בחכ' להיטא בבינה. אתדבקות ואשתדלת בתרין עטרין דחו"ג שבדעת. אתדבקות בעטרא דחסד. ואשתדלת בעטרא דגבורה. ולכן אמר על שניהם פעם א' בי', כי שני העטרין הם במוח א', משא"כ חו"ב הם כ"א מוח בפ"ע. והיינו הג"פ בי' הוא כמו ג' חללי גלגלתא דז"א. והד' לשונות הוא כמו שהם ד' מוחין. וכמו ש' של ג' ראשין וש' של ד' ראשין, ואמר שדוקא ע"י ההשתדלות תסתלק נפשו למקומה, כי המוח הד' עטרא דגבורה שנתגלה בדעת שהוא ע"י בקיעת מוח הדעת לשנים. הנה זה נמשך מח"ס שלמעלה מהג' מוחין חב"ד. . והפירוש הזה עולה בקנה א' עם הפירוש הראשון. כי חסד וגבורה הם ענפי חו"ב. גם רישא דמלכא אתתקן בחו"ג בפ' משפטים דקכ"ב רע"ב ועיין בהגהות מהרח"ו שם. ות"ת

מ"מ למטה יש תעניות מצד הסתלקות האור למטה, אך רשב"י שלמד נסתר אזי יכולים תלמידים לקבל ג"כ מבחי' הרוח שבו או"ר שלא ע"י הנפש שלו בו' כנו' בביאור אגה"ק ד"ה איתא בזה"ק כו'. משא"כ הצדיקים שלמדו רק נגלה אין ההארה עד"ז רק בבחי' מקיף שמכנסת בתוכם בלבם הרהורי תשו' כמובן מהנז' שם ע"כ יש למטה תעניות, וברשב"י הילולא.

ג. יום שמחתו: במשנת חסידים מס' אייר פ"א מ"ז: ביום ל"ג בעומר. . מצוה לשמוח שמחת רשב"י. והמ"ח לא העתיק רק דברי האריז"ל (דברי אדמו"ר הזקן – הובאו בפס"ד לאדמו"ר הצ"צ ליו"ד סקט"ז). וראה פע"ח שער ספה"ע פ"ז (הובא בעט"ז לשו"ע או"ח סתצ"ג).

ולהעיר שעפ"ז מפורש ג"כ ענין השמחה (ולא רק מניעת אבלות) וטעמה "שמחת רשב"י" (עיין זח"ג רפז, ב. רצא, סע"א). ומזה מענה להשקו"ט בזה בשו"ת חת"ס חיו"ד סרל"ג. שו"ת שם ארי' חאו"ח ס"ד ועוד. וראה ג"כ נ"כ שו"ע או"ח סתצ"ג. – ומה שהקשו דהא אדרבא בהסתלקותן של צדיקים מתענין, י"ל – ע"פ נגלה – דשאני ל"ג בעומר דרשב"י צוה לשמוח בו (עיין בפע"ח שם) ועפמש"כ במהרי"ו (הובא בש"ך יו"ד שמש"ד סק"ט) הדין דשומעין לו. ואכמ"ל.

דבחד קטירא כו'

יד. [לקוטי לוי"צ לזהר:]: הג' לשונות. אחידא, להיטא, אתדבקות, י"ל לנגד הג' הקוין. אחידא בקו הימין חסד. כי אחדות הוא מצד החסד כמו שטבע המים לחבר ולאחד. וכתוב אחד הי' אברהם. אברהם הוא בחי' חסד. להיטא בקו השמאל גבורה אש. ולהט הוא באש. אתדבקות הוא בקו האמצעי ת"ת. ששם הוא התדבקות ממש. גוף היחוד שע"י יעקב ת"ת. ואמר על כל אחד בפ"ע בי'. כי זה בחסד וזה בגבורה וזה בת"ת. אח"כ אמר ואשתדלת י"ל לנגד מל'. כי במל' צריך השתדלות כי מל' הוא שם ב"ן היורד לבי"ע לברר ניצוצין וצריך השתדלות לברר הניצוצין, גם ההשתדלות במל' הוא להעלותה מבי"ע לאצ"י

אלקיכם, ראה שאין לישראל עמידה וחבר נפשו עמהם ושבר את הלוחות ואמר להקב"ה הם חטאו ואני חטאתי ששברתי הלוחות, אם מוחל אתה להם אף לי מחול שנאמר ועתה אם תשא חטאתם כן לחטאתי מחול, ואם אין אתה מוחל להם אל תמחול לי אלא מחני נא מספרך אשר כתבת, א"ר אחא לא זו משם עד שפנה חטייה [- חטא] שלהם שנאמר ויפן וירד משה, כיון שפנה חטייה שלהם אמר משה הרי היה לישראל מי שיבקש עליהם, אני מי יבקש עלי, התחיל מצטער על שבור הלוחות ואמר לו הקדוש ברוך הוא אל תצטער בלוחות הראשונות שלא היו אלא עשרת הדברות לבד ובלוחות השניים אני נותן לך שיהא בהם הלכות מדרש ואגדות, הה"ד ויגד לך תעלומות חכמה כי כפלים לתושיה.

ומל' הם מהתריין עטריין שבדעת. והם ג"כ הד' שמות עסמ"ב. זהו בהוי' תהלה נפשי.

. . ולנגד הד' מדריגות הללו. דאחידא להיטא אתדבקות ואשתדלת, שהי' בר' שמעון (שמעון ב"ן יוח"י. הוא מספר ד"פ חל"ק. (חלק הוי' עמו.) הוא הד' בחי' הללו.) באו ענוים לשמוע החדושי תורה שלו. ופירש מי המה הענוים. כל הני צדיקייא וכל בני מתיבתא קדישא וזכאין דאתיין השתא עם קב"ה כלהו שמעין מלי וחדאן. קחשיב ד' בחי'. צדיקייא. ובני מתיבתא קדישא וזכאין. וקב"ה. הוא לנגד הד' בחי' הנ"ל וד"ל.

ובכפליים לתושי'

טו. [שמות רבה:] ד"א וארא והנה חטאתם לה'